

Харківський національний університет Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба.

Групове заняття № 6
з навчальної дисципліни
“ІСТОРІЯ ВІЙН ТА ВІЙСЬКОВОГО МИСТЕЦТВА”

Змістовий модуль 2. Заняття 2.
Період Другої світової війни з грудня 1941 по грудень 1943 року .

Групове заняття № 6
з навчальної дисципліни
“ІСТОРІЯ ВІЙН ТА
ВІЙСЬКОВОГО МИСТЕЦТВА”

Змістовий модуль 1. Заняття 2.
Період Другої світової
війни з квітня 1942 по
грудень 1943 року.

Навчальні питання ■

1. Напад на Перл – Харбор
2. Харків у Другій світовій війні
3. Сталінградська битва
4. Курська битва
5. Битва за Дніпро. Визволення Києва

ЛИТЕРАТУРА

- 1. Історія України неупереджений погляд: факти, міфи, коментарі/ В.В. Петровський, Л.О. Радченко, В.І. Семененко. – Вид. 3-тє, випр. та доп.- Х.; ВД „Школа”, 2010. - 624 с.
- 2. Історія війн та військового мистецтва.Х, ХНУПС 2020
- 3. Харківщина у роки у роки Великої вітчизняної війни: документи і матеріали / Укладач О.В. Дьякова. – Х.; „Видавництво САГА”, 2010, - 386 с.
- 4. Історія воєнного мистецтва: підруч. / І.І. Фурман, М.І. Рибак, С.В. Сидоров та ін. – 2-ге вид., випр. та доп. – К. : НУОУ, 2012. – 300 с.

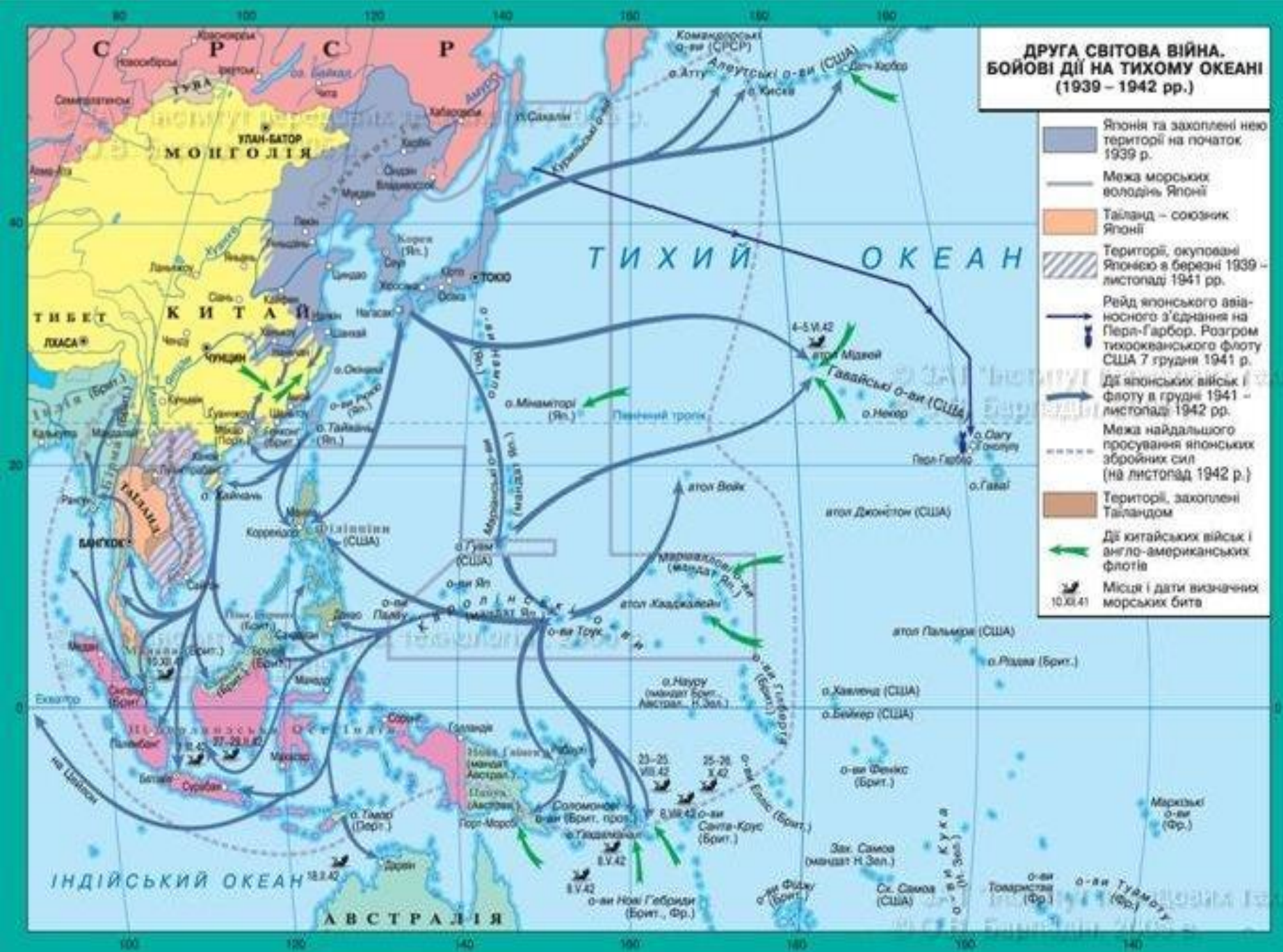
1. Напад на Перл – Харбор.

A dramatic, sepia-toned illustration of the Pearl Harbor attack. In the foreground, the large, bold, red text "PEARL HARBOR" is superimposed over the scene. The background shows a battleship on the right, several aircraft in flight, and a large, glowing arc of light or smoke in the sky, suggesting the impact of a bomb.

PEARL HARBOR

Перл – Харбор – головна військово – морська база США в центральній частині Тихого океану на острові Оаху, де знаходились головні сили американського флоту.

ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА. БОЙОВІ ДІЇ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ (1939 – 1942 рр.)

- Японія та захоплені нею території на початок 1939 р.
- Межа морських володінь Японії
- Таїланд – союзник Японії
- Території, окуповані Японією в березні 1939 – листопаді 1941 рр.
- Рейд японського авіаносного з'єднання на Перл-Гарбор. Розгром тихоокеанського флоту США 7 грудня 1941 р.
- Дії японських військ і флоту в грудні 1941 – листопаді 1942 рр.
- Межа найдалшого просування японських збройних сил (на листопад 1942 р.)
- Території, захоплені Таїландом
- Дії китайських військ і англо-американських флотів
- Місяць і дати визначних морських битв

Співвідношення збройних сил обох сторін

Америка

Японія

8 лінійний кораблів

41 есмінець

5 підводних човнів

8 крейсерів

9 мінних загороджувач

10 тральщиків

394 літака

294 зенітних знарядь

42 959 чоловік

Всього 81 бойовий корабель

8 авіаносців

65 есмінців

21 підводний човен

22 крейсера

11 лінкорів

5 надмалих підводних човнів

Близько 80 кораблів менших розмірів

Всього 141 бойовий корабель

Розташування кораблів
в бухті Перл-Харбор
7 грудня 07:55

В досвітній темряві 7 грудня авіаносці віце – адмірала Нагумо досягли точки зльоту літаків та знаходились в 200 милях від Перл – Харбора.

В ніч на 7 грудня 2 японських есмінця обстріляли острів Мидуей, а у Перл – Харборі почали діяти спущені на воду малі підводні човни. Два з них були знищені американськими патрульними силами.

В 6:00 7 грудня 183 літака – основна група нападу першої хвили піднялись з авіаносців та попрямували до цілі. Ця група включала 49 штурмовиків – бомбардувальників типу «97», кожний з яких ніс 800 – кілограмову бронебійну бомбу. 40 штурмовиків – торпедоносців з підвішеною під фюзеляжем торпедою, 51 пікіруючий бомбардувальник типу «99» кожен з яких мав по 250 кілограмовий бомбі.

Сили прикриття склалися з трьох груп винищувачів, загальною чисельністю 43 літаки.

В 7 годин 55 хвилин японські літаки атакували всі крупні кораблі та літаки на аеродромах.

В результаті японської атаки було потоплено 3 лінійних кораблі та знищена велика кількість літаків. Японці втратили 9 літаків.

Перша хвиля

- Висотні бомбардувальники B5N2 "Кейт"
- Торпедоносці B5N2 "Кейт"
- Пікіруючі бомбардувальники ZA2 "Вея"
- Винищувачі A6M2 "Зеро"

Літаки другої хвилі (170) піднялись з авіаносців в 7 годин 15 хвилин.

В другій хвилі нараховувалось 54 штурмовика – бомбардувальника типу «97» , 80 пікіруючих бомбардувальників типу «99» та 36 винищувачів, які прикривали дії бомбардувальників. До 8.00 літаки повернулися на авіаносці.

В 9.00 була здійснена третя атака, вона була відбита силами протиповітряної оборони. Японці втратили 9 винищувачів, 15 пікіруючих бомбардувальників та 5 торпедоносців. Американці потопили один підводний човен та 5 понад малих підводних човнів, дії яких були мало ефективні.

В результаті удару японської авіації на Перл – Харбор **стратегічна мета - перешкодити втручання Тихоокеанського флоту США в японській операції на півдні – була в основному досягнута.**

4 американських лінкора було потоплено, ще 4 сильно пошкоджені, 10 інших військових кораблів потоплені або виведені з ладу; 349 американських літаків знищено або пошкоджені; серед вбитих або поранених американців -3581 військовий, 103 цивільних.

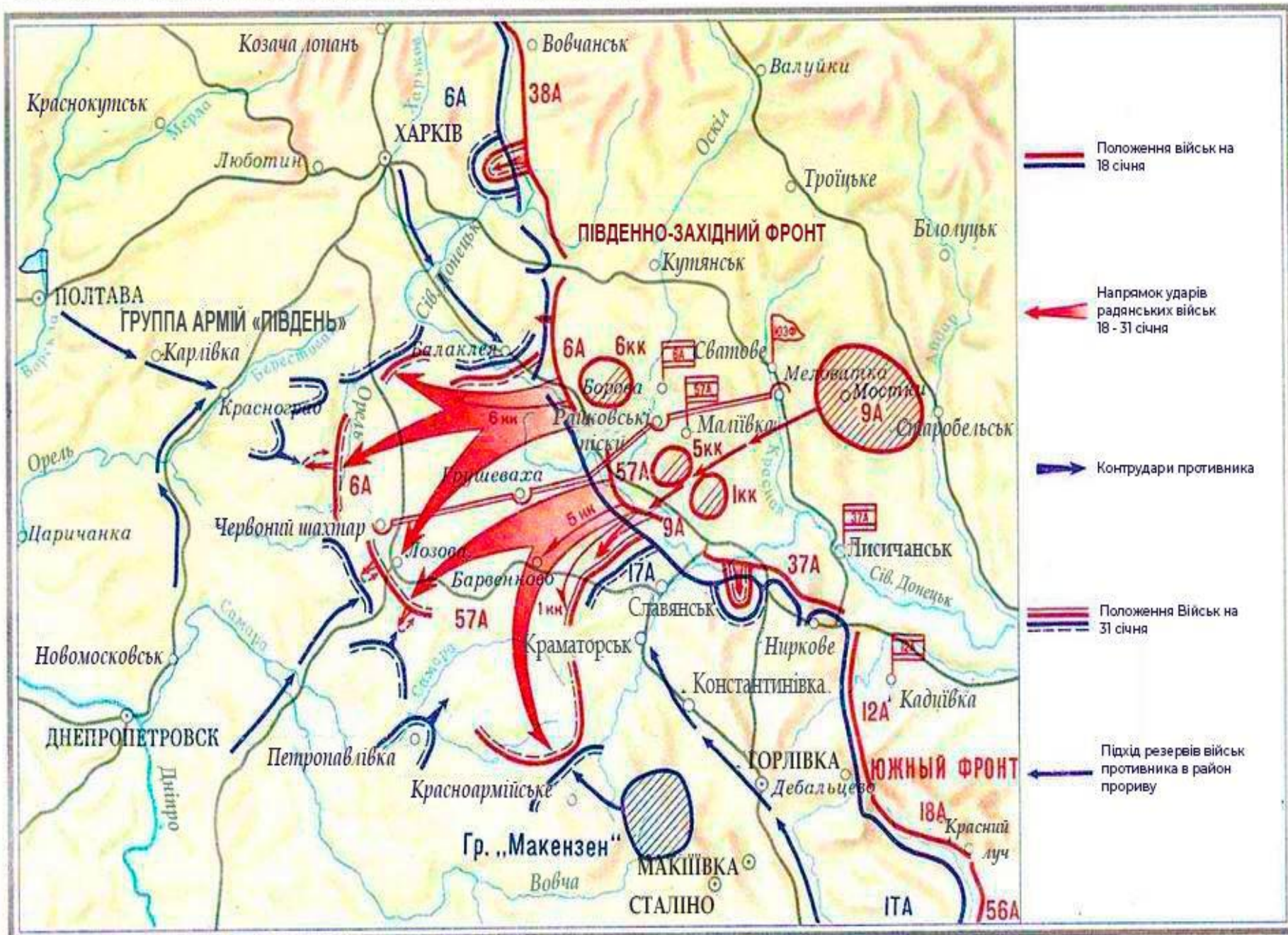

2. Харків у Другій світовій війні

БОЇ В МІСТІ ХАРКІВ 23-24 жовтня 1941 року

БАРВІНКОВО-ЛОЗІВСЬКА НАСТУПАЛЬНА ОПЕРАЦІЯ. СІЧЕНЬ 1942 Р.

Харківська операція 1942 з 12 по 29 травня.

Командування Вермахту планувало ліквідувати Барвінківський плацдарм, почавши наступ 18 травня. Однак Червона Армія почала наступати раніше, 12 травня. Головна мета – оточення німецьких частин.

Прорив був вдалим, але бездіяльність і неузгодженість дій Південного фронту дала можливість німцям перегрупувати війська.

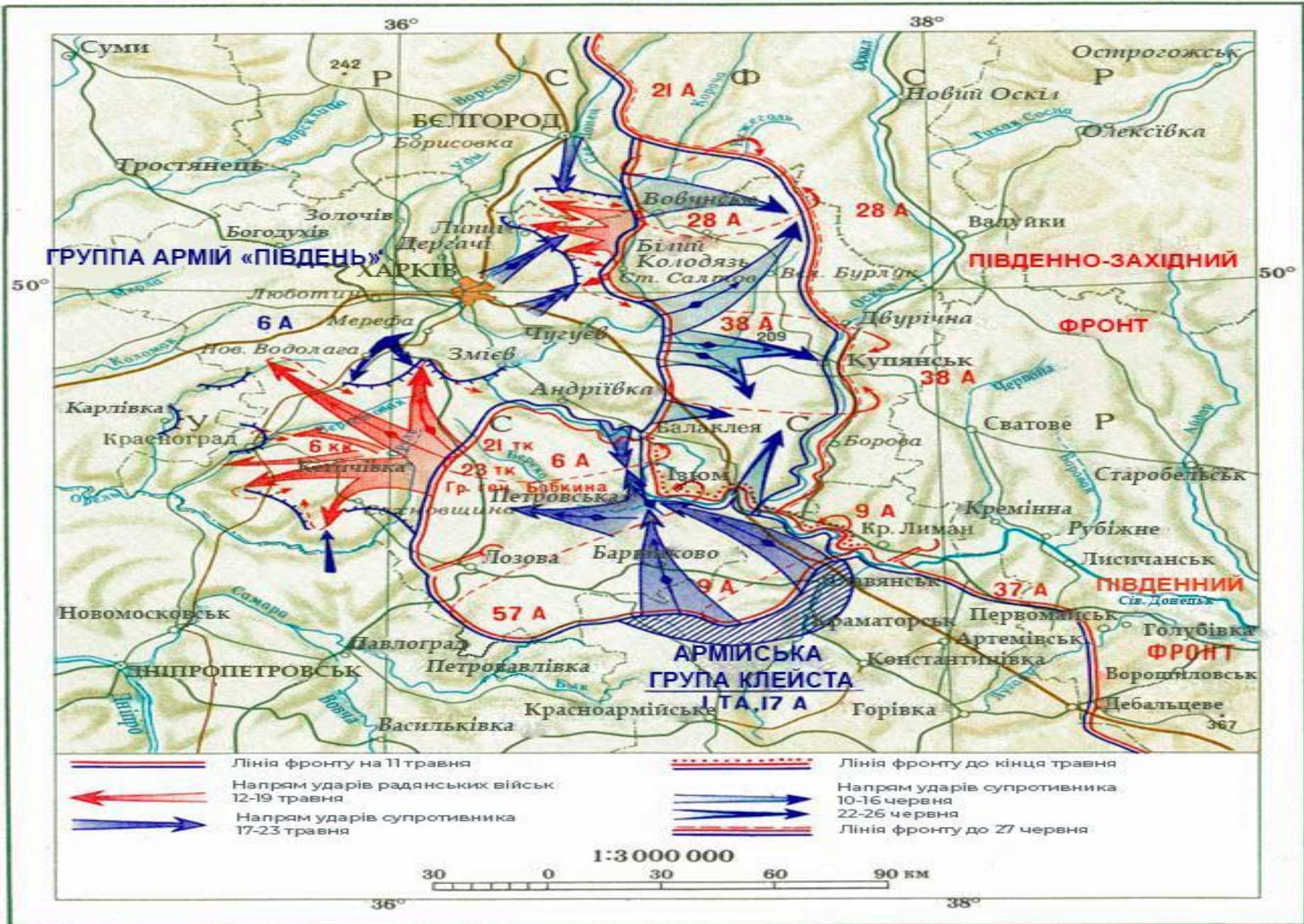
У результаті до 23 травня значна частина військ ударного угруповання Червоної Армії опинилася в оточенні в трикутнику Мерефа - Лозова - Балаклея.

В цьому трикутнику армія оборонялася аж до 30 травня, поки не надійшов наказ про початок прориву для відступу.

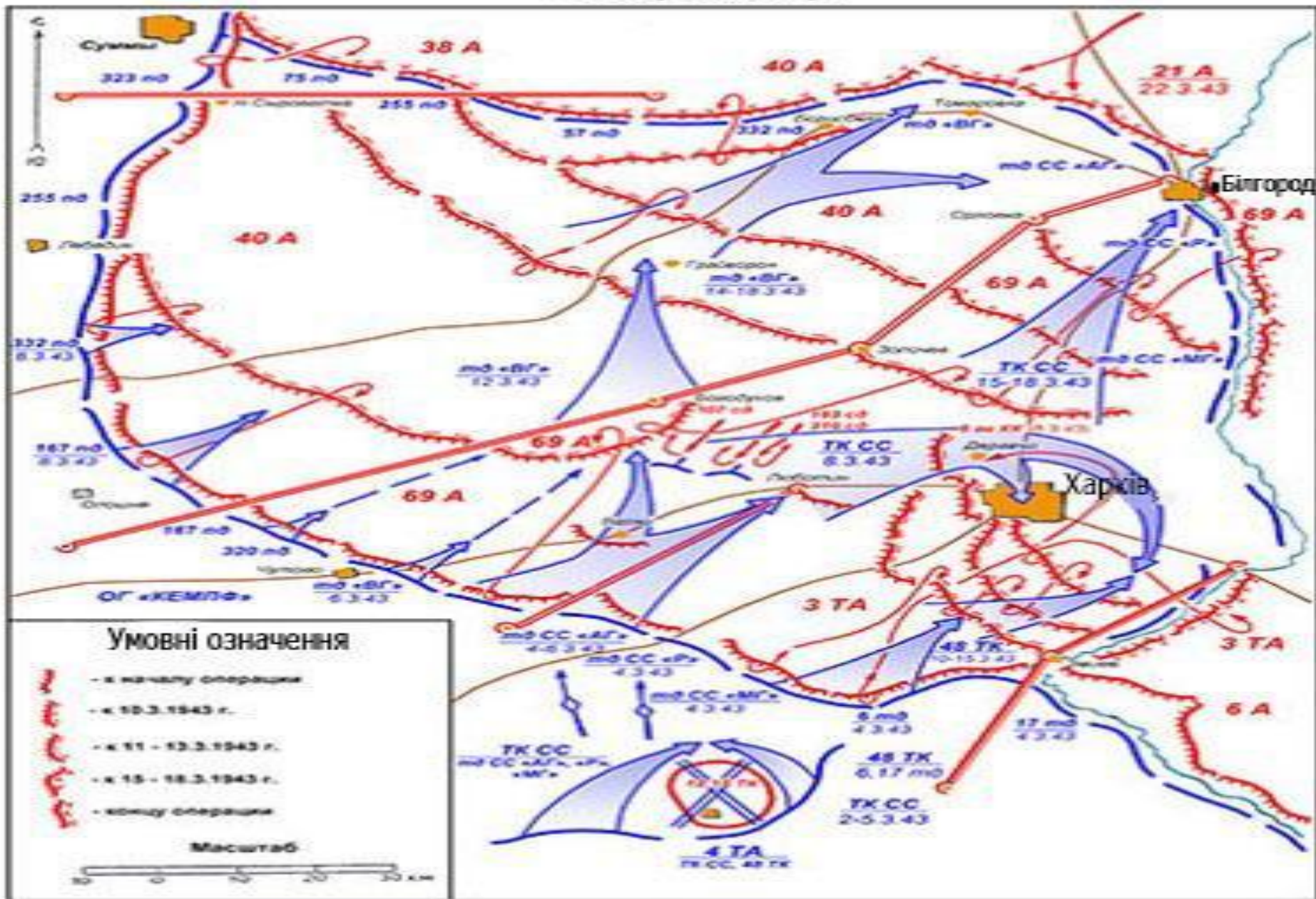
Незважаючи на всі зусилля, вирватися з "Барвінківської западні" вдалося не більше десятої частини оточених.

Втрати: радянські війська 277190 о\с, з них 170958 – вбитими. 106232 тис. полонених, знищено 1240 танків; німецькі – 5048 вбитими, 22127 поранено, 2269 пропавши безвісти; румунські – близько 32 тис.

БОЙОВІ ДІЇ НА ХАРКІВСЬКОМУ НАПРЯМІ. Травень-червень 1942р.

Хід бойових дій на лінії Воронежського фронту 4-23 березня 1943р.

**23 серпня
1943 р.**

Визволення Харкова

**Харківсько-
Белгородська
операція**

**Воронезький
фронт**

**Степовий
фронт**

Завершення Курської битви

Харків. 1943 рік

3. Сталінградська битва

A black and white historical photograph showing soldiers in a city of rubble. The ground is covered in bricks and debris. In the background, there are damaged brick buildings with some windows still standing. A soldier is visible on the right, standing on a pile of bricks. Another soldier is in the foreground, partially obscured by a dark, diagonal structure, possibly a trench or a piece of equipment. The overall scene depicts the intense urban warfare of the Battle of Stalingrad.

СТАЛІНГРАДСЬКА БИТВА

(17 липня 1942 — 2 лютого 1943)

Мета німецького наступу, який мали здійснювати дві групи військ загальною чисельністю понад 1 мільйон людей та близько 2500 танків, за підтримки військ сателітів: Румунії, Угорщини та Італії (близько 600 000 осіб) розгром радянських військ на півдні країни з подальшим захопленням басейнів Дону і Волги, оволодінням важливим промисловим містом **Сталінградом** (вузлом річкового та залізничного сполучення, важливим машинобудівним центром), а потім **опанування нафтовими свердловинами Кавказу** для забезпечення Німеччини достатньою кількістю енергетичних ресурсів, необхідних для продовження війни.

Наступ німецьких військ (з 23 серпня по 18 листопада 1942 року)

У листопаді, після трьох місяців кривавої битви **німецькі війська** нарешті досягли берегів Волги у центрі міста, **захопивши 90 % міста**

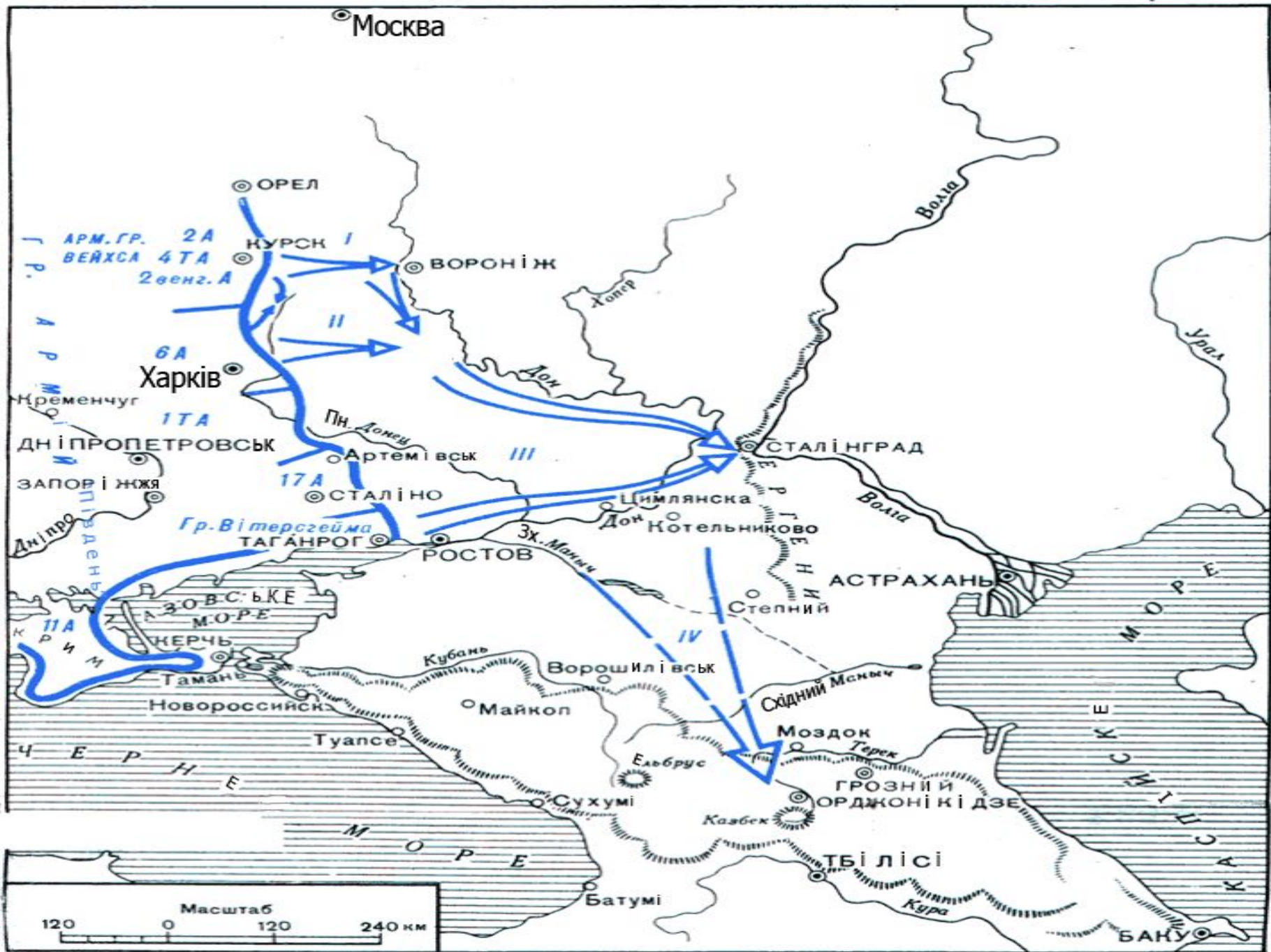
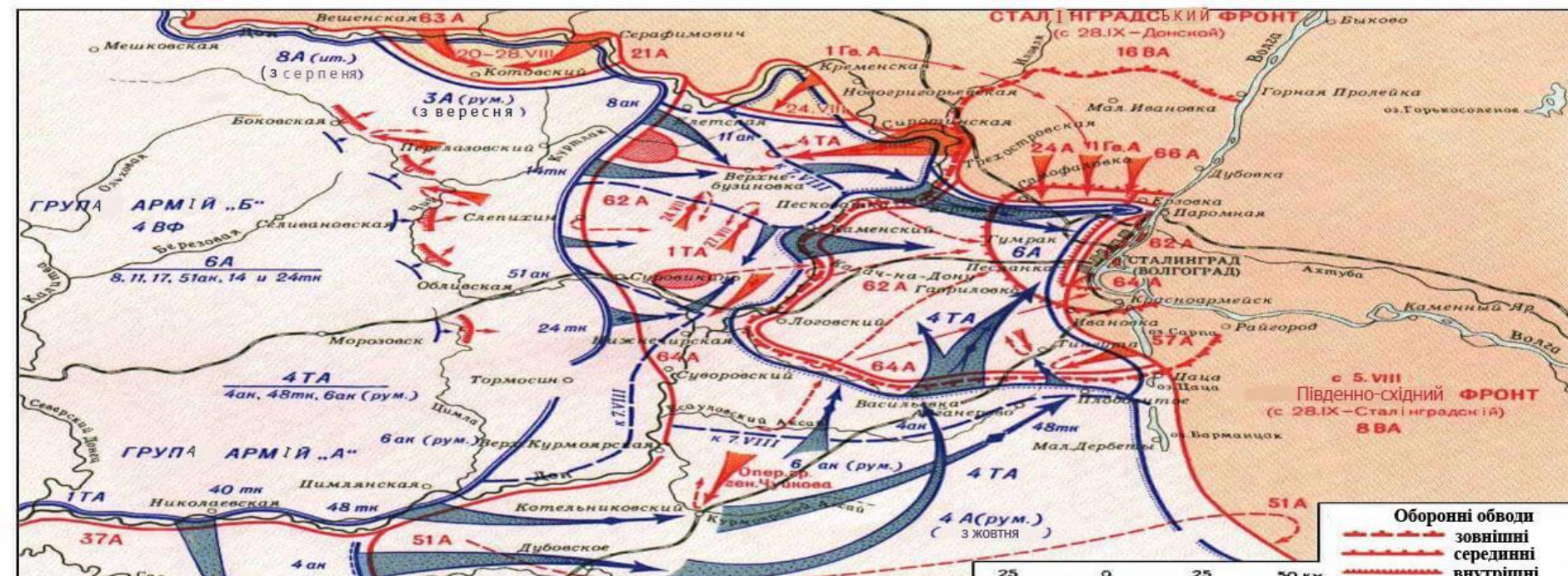

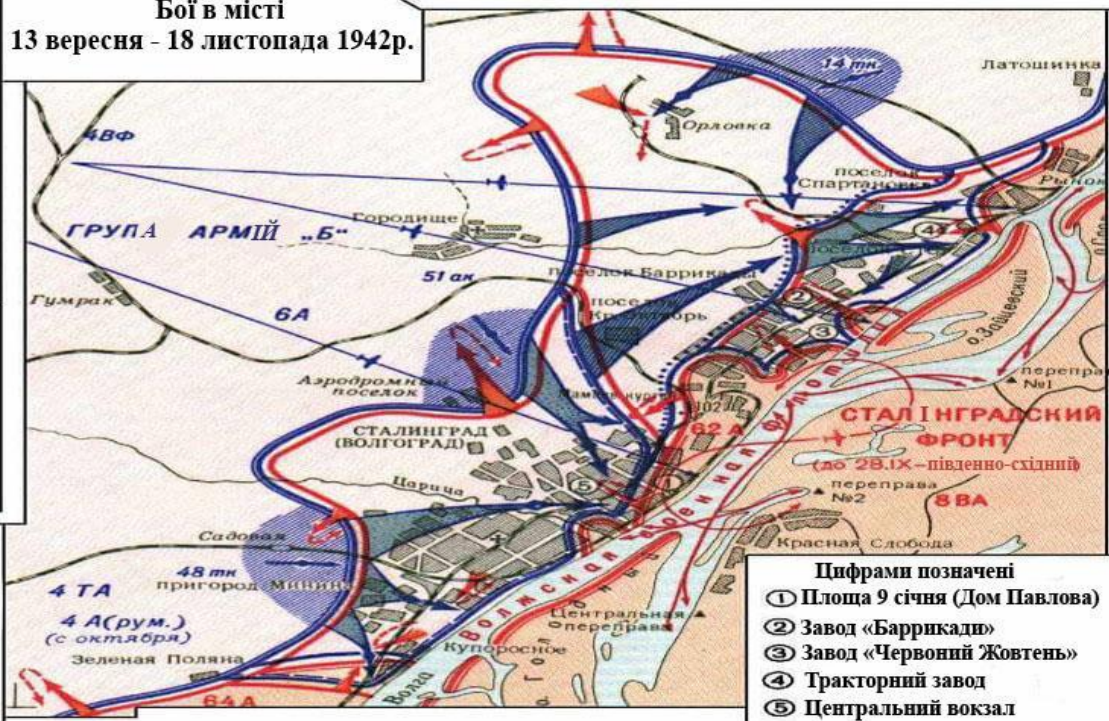
Схема 1. План до директиви Гітлера № 41 от 5 квітня 1942р

Бої в місті
13 вересня - 18 листопада 1942р.

- Становище передових загонів 62 і 64 армій на 17 липня
- Становище сторін на кінець 22 червня
- Напрямок ударів німецько-фашистських військ
- Контрудари радянських військ
- Лінія фронту на кінець 30 липня
- Лінія фронту на кінець 17 серпня
- Лінія фронту на кінець 12 вересня
- Становище радянських військ на кінець 18 листопада

- Лінія фронту до 13 вересня
- Удари ворог з 13 по 26 вересня
- Масивні удари авіації противника
- Лінія фронту до 27 вересня
- Удари противника з 27 вересня до 13 жовтня
- Лінія фронту до 14 жовтня
- Удари противника з 14 жовтня до 18 листопада
- Перевезення радянських військ і населення
- Контрудари радянських військ
- Лінія фронту на кінець 18 листопада

«Антифриз» - епізод Сталінградської битви, операція ПДВ РКЧА по терміновій доставці антифризу для механізованих з'єднань, які приймали участь в операції «Уран», яка проводилась з 12 до 16 листопада 1942 року. Це перша крупна військово-транспортна операція, проведена з використанням транспортних планерів.

З лютого по серпень 1942 року було сформовано 2 окремих авіаційних планерних полків у складі літаків – буксировщиків та планерів.

За час проведення операцій було здійснено 60 польотів та доставлено близько 50 тон антифризу. Втрати при проведенні операції 3 літака – буксировщика і 10 планерів.

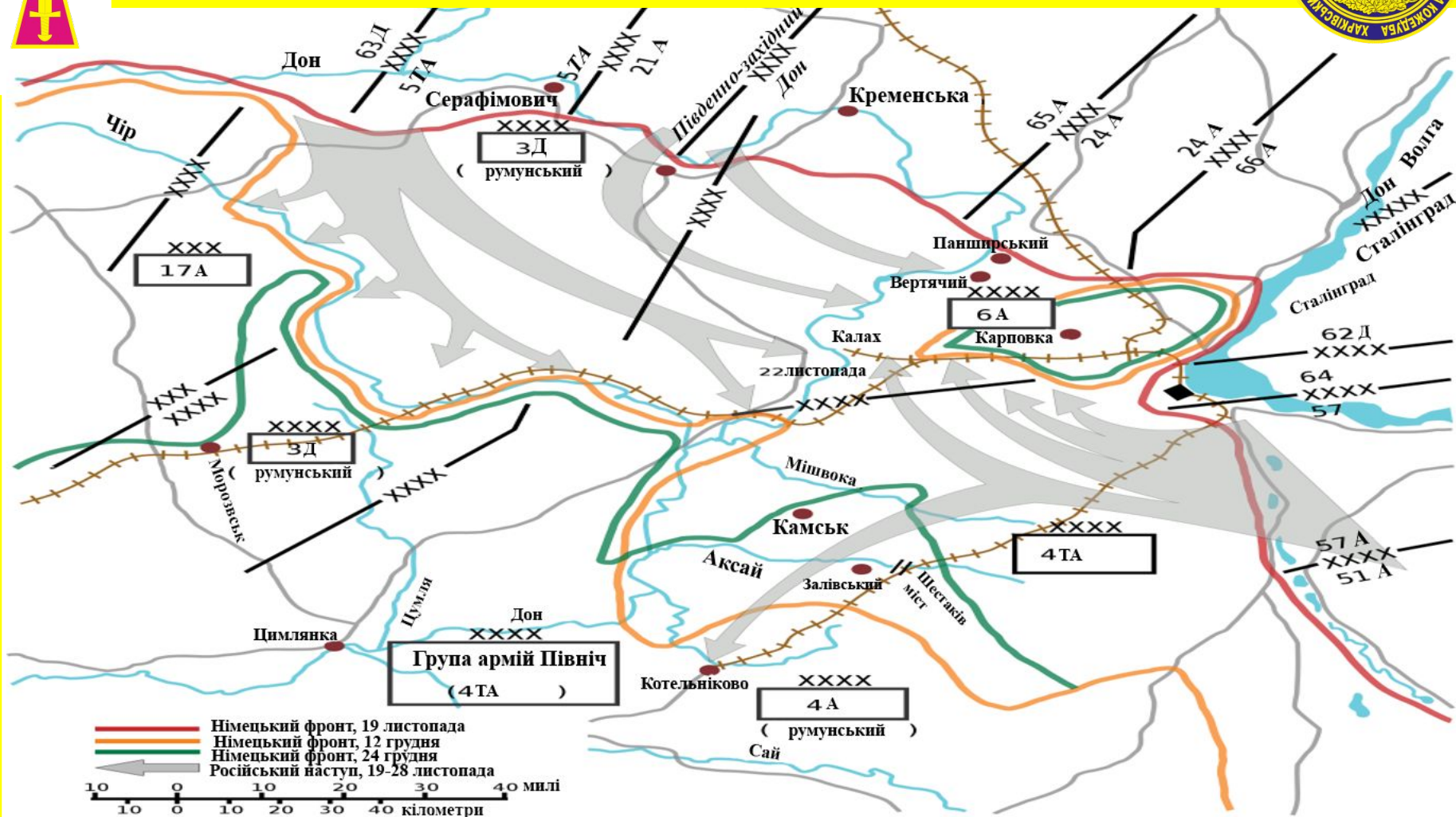

19 листопада 1942 року Червона армія розпочала операцію «Уран». Наступаючі радянські війська під командуванням генерала Миколи Ватутіна, склалися з трьох повних армій: 1-ї гвардійської, 5-та танкової і 21-ї армій.

Наступ радянських військ

91000 втомлених, хворих і голодуючих німців були взяті в полон. Серед ув'язнених було 22 генерали. В оточення потрапило від 250 000 до 290 000 солдатів країн Осі (за радянськими даними: 330 000).

Обидві воюючі сторони зазнали важких втрат. Крім того, нацистська Німеччина втратила багато військової техніки, запасів палива і престиж серед своїх союзників. **За час проведення Сталінградської битви частини 8 ПА провели більш ніж 55 тис. бойових вильотів. Радянські льотчики приймали участь у 1187 повітряних боях, знищили більше 1850 літаків, в тому числі на аеродромах. Втрати склали 1400 бойових машин і 1116 льотчиків.**

4. Курська битва

Курська битва

5 червня – 23 серпня 1943 року

Курська битва - кількістю та умінням

Середній танк Т-34-76

- 4
- 25,6
- 30/50
- 500
- 54
- 36
- 300
- 250

Пушка 76-мм або зразка 1940 Ф-34,
 кулемет ДТ 76-мм Ф-34 та 7,62-мм

Тяжкий танк MARK IV «Черчилль»

- 5
- 39,6
- 101
- 350
- 27
- 17
- 144
- 170

Пушка 57-мм або 40-мм,
 два кулемет 7,62-мм

ЛЕГКИЙ ТАНК Т-70

- 2
- 9,2/9,8
- 35-45
- 2 по 70
- 42
- 25
- 450
- 360

Пушка 20-К 45-мм,
 кулемет 7,62-мм

Тяжкий танк «ТИГР» PZ.KPFW VI (Т-6)

- 5
- 57
- 100
- 650
- 38
- 16
- 140
- 110

Пушка KWK 88-мм 36L/56,
 два кулемет MG 34 7,92-мм

Середній ТАНК PZKPFW IV (Т-4)

- 5
- 24,6
- 50
- 300
- 40
- 20
- 210
- 130

Пушка: KWK 75-мм 40L/43 або L/48,
 два кулемет 7,92-мм

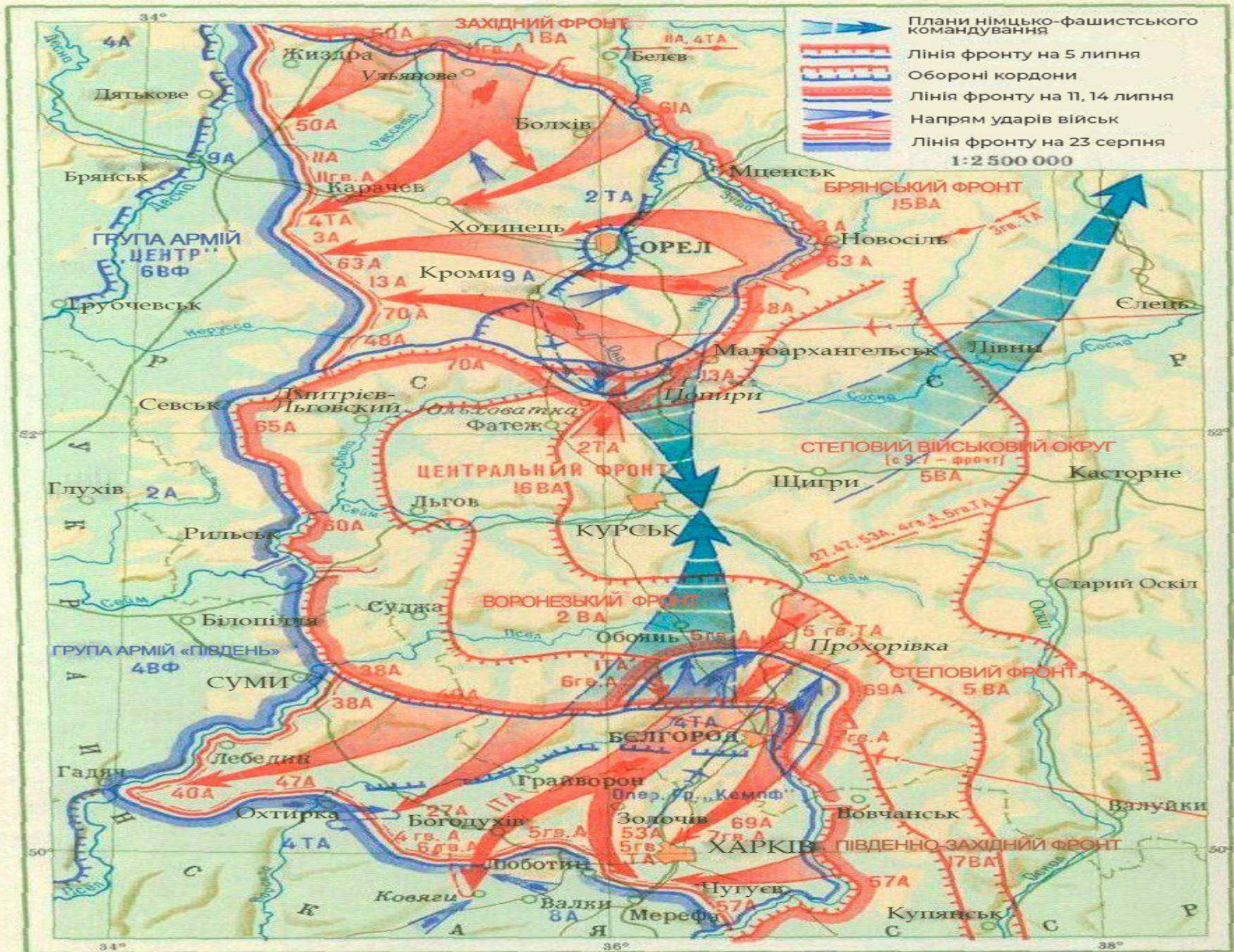
Середній ТАНК PZ.KPFW.III (Т-3)

- 5
- 19/22,5
- 13/52
- 320
- 35/40
- 15
- 165
- 95

Пушка 37-мм пізніше 50-мм,
 три кулемета MG-34 7,92-мм

КУРСЬКА ВИТВА. 5 липня - 23 серпня 1943 р

12 липня у районі залізничної станції Прохоровка за 56 кілометрів на північ від Белгорода відбулася велика стрічна танкова битва Другої світової війни — битва між наступаючим танковим угрупованням німців (оперативна група «Кемпф») і радянськими військами, що наносили контрудар.

13 липня війська Західного і Брянського фронтів прорвали німецьку оборону. 16 липня німецьке командування розпочало відведення своїх головних сил. До 18 липня війська правого крила Центрального фронту повністю ліквідували клин супротивника на курському напрямку. Цього ж дня в битву були введені війська Степового фронту, які почали переслідування відступаючого супротивника.

Розвиваючи наступ, радянські сухопутні війська, підтримані з повітря ударами сил 2-ї і 17-ї повітряних армій, а також авіацією дальньої дії. За даними радянських джерел, вермахт втратив понад 500 тисяч солдатів і офіцерів, 1,5 тисячі танків, більше 3,7 тисяч літаків, 3 тисяч гармат. Втрати радянських військ перевершили німецькі: вони склали 863 тис. чоловік. Під Курськом Червона Армія втратила близько 6 тис. танків.

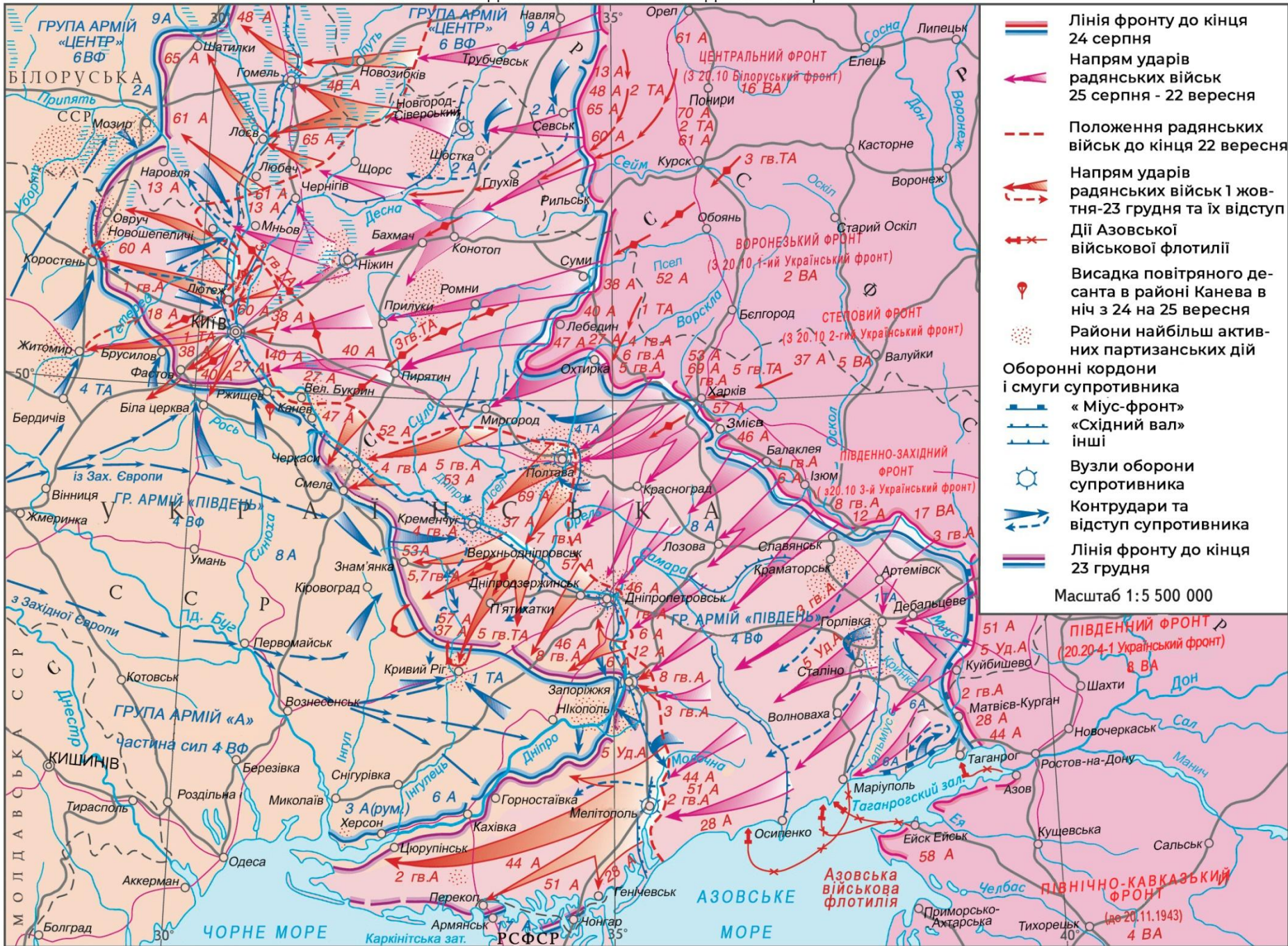

5. Битва за Дніпро. Визволення Києва

Битва за Дніпро . У боях було задіяно близько чотирьох мільйонів людей з обох сторін. Лінія фронту становила приблизно 1 400 км. В Битві за Дніпро була успішно здійснена взаємодія регулярних військ з червоними партизанами, що діяли на території України та Білорусі. За приблизними підрахунками, загальні втрати обох сторін у битві за Дніпро, сягають двох мільйонів чоловік (до 1,500,000 загиблих, поранених і полонених з радянського боку; до 600,000 — з боку противника).

БИТВА ЗА ДНІПРО. СЕРПЕНЬ-ГРУДЕНЬ 1943 р.

- Лінія фронту до кінця 24 серпня
 - Напря́м ударів радянських військ 25 серпня - 22 вересня
 - Положення радянських військ до кінця 22 вересня
 - Напря́м ударів радянських військ 1 жовтня-23 грудня та їх відступ
 - Дії Азовської військової флотилії
 - Висадка повітряного десанта в районі Канева в ніч з 24 на 25 вересня
 - Райони найбільш активних партизанських дій
 - Оборонні кордони і смуги супротивника**
 - « Міус-фронт »
 - « Східний вал »
 - інші
 - Вузли оборони супротивника
 - Контрудари та відступ супротивника
 - Лінія фронту до кінця 23 грудня
- Масштаб 1:5 500 000

(до 20.11.1943)
4 ВА

Наприкінці вересня 1943 року війська 1-го Українського фронту вийшли до Дніпра в районі Києва, форсували його і захопили на правому березі два плацдарми: на північ від міста — на лінії Лютіж— Вишгород і південніше — у районі Великого Букрина.

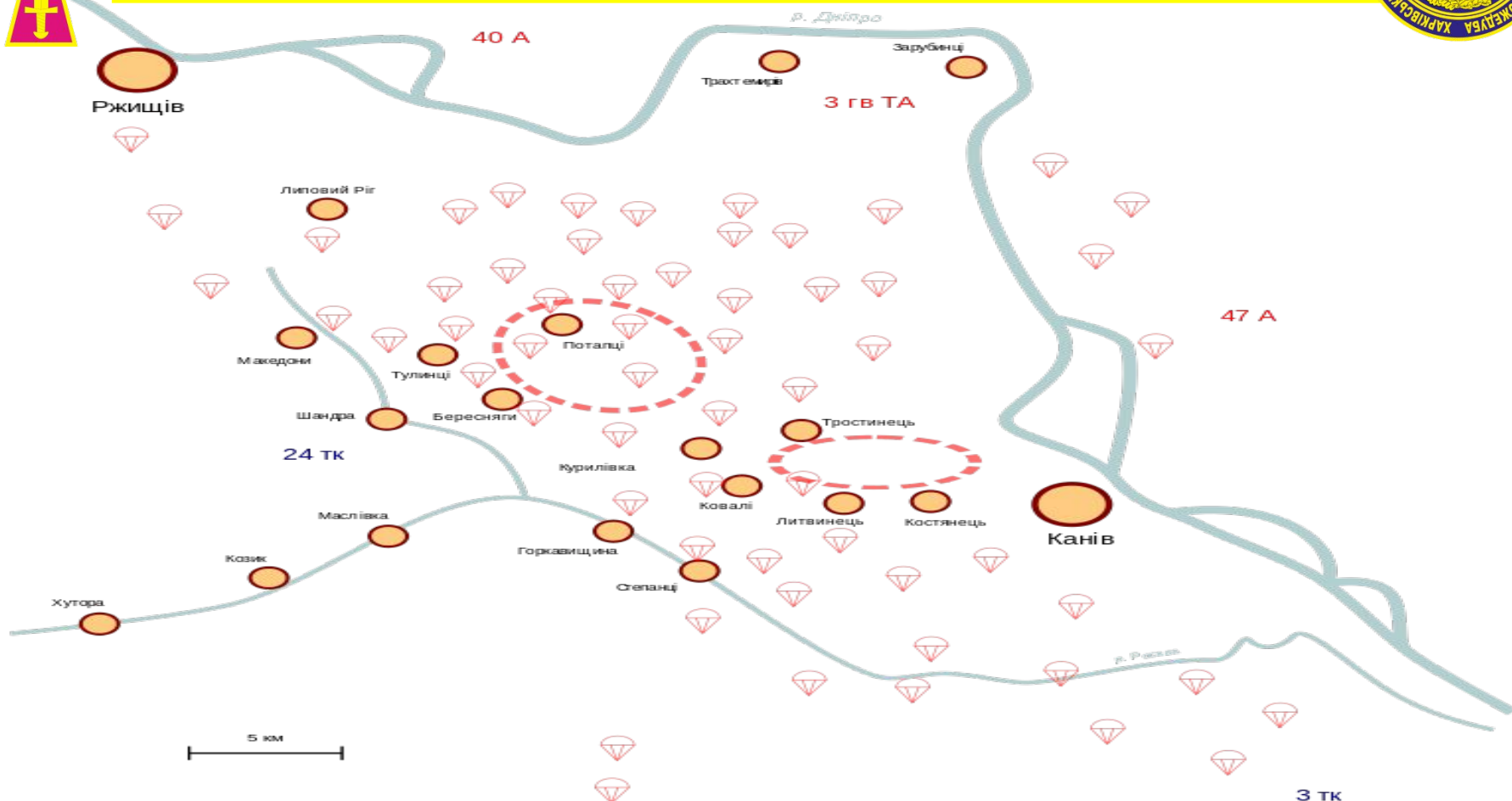

Дніпровська повітряно-десантна операція

Десантування
25 вересня 1943 року

Перейслав

заплановані місця збору десанту

місця десантування

А

радянська армія

гв ТА

радянська гвардійська танкова армія

ТК

німецький танковий корпус

Дніпровська повітряна - десантна операція

Причини провалу операції:

- льотчики не знали району десантування;
- десантування проводилось на висоті 1 - 2 тис. метрів замість 500 м (дії зенітної артилерії);
- засоби зв'язку були розподілені не правильно;
- в районі десантування німці зосереджували свій військовий резерв.

Визволення Києва.

План охоплення Києва:

- з Лютижського плацдарму (з півночі) 5-й Гв. ТК;
- з Букринського плацдарму (з півдня) 3-я Гв. ТА.

Зміни до плану:

- 3-ю Гв. ТА (40 тис. бійців) – передислокувати з Букринського плацдарму на Лютижський плацдарм;

Хід бойових дій:

5 листопада передові частини 3-ї Гв. ТА перерізали шосе Київ-Житомир;

5 листопада частини 5-го Гв. ТК вийшли на північне передмістя Києва.

У ніч на 6 листопада 1943 р. передові частини Червоної армії, долаючи незначний опір німецького ар'єргарду, вступили у майже порожнє палаюче місто.

Дякую за увагу!